L. 88.
S.

KURENDA SZKOLNA

za Miesiąc Luty 1865. r.
№. 2.

Dokończenie do L. 852/s.

Ponieważ każdy język przez ćwiczenie się zdobywa, nie będzie od rzeczy, jeśli nauczyciel traktując gramatykę praktyczną w trzeciéj a tém więcéj w 4. klasie, użyje do wykładu obok polskiego także i niemieckiego języka, byle jednak zrozumienie rzeczy na tem nie szkodowało. Mianowicie: kiedy dotyczące przykłady już przerobiono, wtedy prawidła gramatyczne naprzód w polskim języku objaśnić, a jeśli je uczniowie dobrze pojęli, także i w języku niemieckim powtórzyć należy. Dzieci powinny także odpowiadać w obu językach.

3. Gwoli nabycia większéj biegłości w niemieckiem, byłoby do życzenia, aby nauczyciele z dziećmi w ostatnich dwóch klasach wiele po niemiecku rozmawiali, co się dotąd w niewielu szkołach głównych praktykuje

4. Jedną z przyczyn, dla których postępy w nauce języka niemieckiego prawie we wszystkich szkołach tak są niedostateczne, jest to, że wielu nauczycieli po za obrębem szkolnych godzin mało kiedy lub nigdy w języku niemieckim się nie ćwiczy; nigdy książek niemieckich ni metodycznéj, ni dydaktycznéj ni jakiéjbądź treści, ani niemieckiego czasopisma nie czyta. Ztąd pochodzi, że sami słabo umiejąc język niemiecki, nie traktują go z pożądaném zamiłowaniem.

Każdy nauczyciel trywialnéj a jeszcze więcéj głównéj Szkoły powinien oba języki, tak polski jak niemiecki uprawiać i usiłować do-

kładać, aby w obu tych językach pomyślne postępy wypadły. Dlatego jest rzeczą niezbędnie potrzebną, aby nauczyciele Szkół ludowych w godzinach wolnych czytywali książki niemieckie treści naukowéj i czasopisma pedagogiczne, do czego się im przy wielu Szkołach głównych własne księgozbiory posiadających, dogodna sposobność nastręcza. Każda szkoła tak trywialna, jak główna powinnaby posiadać czasopismo „Der österreichische Schulbote" (roczna przedpłata wynosi 3 Złr. 40 c. w. a.) a każda główna Szkoła powinna prócz tego mieć pismo: „Die Volksschule" (kwota prenumeracyjna roczna wynosi 3 Złr. 50 c. w. a.) i gdzie można także niemiecką krakowską gazetę urzędową (Krakauer Zeitung), która się za 16 Złr. w. a. rocznie prenumeruje. Wydatki na opędzenie tego rodzaju potrzeb mogłyby być pobierane w szkołach głównych z pieniędzy wpisowych. Gdzie się takie pisma pedagogiczne przy szkole znajdują, powinniby nauczyciele téjże szkoły przez Dozorców Dystryktowych (i dyrektorów) być dopilnowani, aby z nich sumienny czynili użytek.

C. k. Komisya Namiestnicza zostawia do wolności Prześwietnego biskupiego Konsystorza, czy i o ile wnioski przez P. Radcę Szkolnego Dra. Machera poczynione, które zresztą oparte są na Dekrecie b. c. k. Ministerstwa Oświecenia z dnia 5. Lutego 1856. do L. 13109 (intim. przy rozporządzeniu Rządu kraj. z dnia 11. Maja 1856 do L. 4211) zastósowaćby się dały.

Z Konsystorza Jlnego Dyec. Krak.
Kraków dnia 8. Listopada 1864.

L. 53.

S.

Konsystorz Jeneralny powierzył Panu Wendelinowi Bernadzikiewiczowi kandydatowi nauczycielskiemu pełnienie obowiązków bezpłatnego pomocnika przy szkole trywialnéj w Modlnicy Wielkiéj.

Z Konsystorza Jlnego Dyec. Krak.
Kraków dnia 6. Lutego 1865.

L. 58.

S.

Wzywa się wszystkich kurendę szkolną prenumerujących, aby za rok bieżący przedpłatę na tęż kurendę nadesłali.

Z Konsystorza Jlnego Dyec. Krak.

Kraków dnia 28. Stycznia 1865.

L. 64.

S.

Pani Salomea Jordan otrzymała dekretem W. c. k. Komisyi Namiestniczéj z dnia 27. stycznia b. r. L. 2168. upoważnienie na otwarcie w Krakowie naukowo-wychowawczego zakładu żeńskiego.

Z Konsystorza Jlngo. Dyjec. Krak.

Kraków dnia 4. Lutego 1865.

Ciąg dalszy do L. 48/s.

§ 9

Przedmioty naukowe obowiązkowe w zakładzie pedagogicznym, są następujące:

a) nauka religii w połączeniu z historyą biblijną;
b) nauka o wychowaniu (pedagogia) i o nauczaniu (dydaktyka);
c) nauka języków, to jest: nauka czytania, gramatyki, pisowni i stylistyki, tak w niemieckim jak krajowym języku;
d) nauka rachunków;
e) nauka kaligrafii i wprawnego pisania;
f) nauka ręcznych kobiécych robót;
g) nauka rysunków.

Uwaga 1. Kandydatki do kościoła katolickiego nie należące, nie są oczywiście obowiązane do uczęszczania na wykłady religijne na kursie pedagogicznym katolickim; wszelako wzbraniać im tego nie można, jeśli same o to proszą.

Uwaga 2. Uczennice jednoletniego kursu nie pobierają nauki rysunków, a za to godziny tym sposobem zyskane użyte być winny w pierwszéj połowie kursu (§. 3. lit. a) na ćwiczenia w tych przedmiotach, w którychby niektóre kandydatki gruntowniéjszego potrzebowały wydoskonalenia, — w drugiéj zaś połowie (§ 3. lit. b.) na praktyczne wykształcenie (§. 23).

metoda

§. 10.

Potrzeba także zwrócić uwagę kandydatek na przepisaną stopniowość w nauczaniu po szkołach panieńskich, mianowicie: jak nauka ma być rozdzieloną i jaka droga w nauczaniu obrana, jeśli się szkoła panieńska z dwóch lub téż więcéj oddziałów (klas) składa.

§. 11.

Prócz tego należy kandydatki zaznajomić z przepisami szkolnemi i z temi rozporządzeniami politycznych ustaw szkolnych, które nauczycielka niezbędnie znać powinna, jeśli na stanowisku przełożonéj szkoły lub w charakterze nauczycielki zadaniu swemu zadość uczynić chce. Należy zresztą kandydatki skierować ku temu, żeby się nie spuszczały na nauki w kursie wykładane, lecz i po za obrębem godzin szkolnych, przy wszéj sposobności zbierały skrzętnie te wiadomości, które im w przyszłym zawodzię potrzebne będą.

D. *Traktowanie pojedynczych przedmiotów.*

§. 12.

Przy wykładzie przedmiotow naukowych w §. 9. wyszczególnionych, należy ciągle mieć na względzie potrzeby przyszłego zawodu nauczycielskiego a przeto naukę opierać na przepisanych szkolnych i naukowych książkach. Według tego, w jakim języku który przedmiot w szkołach panieńskich krajowych udzielanym bywa, winien się i na kursie pedagogicznym stósować język wykładowy. W każdym jednak razie i językowi niemieckiemu wiele pracy poświęcać należy, aby kandydatki miały sposobność nabywania większéj wprawy w tymże języku.

§. 13.

W godzinach na wykład nauki religii przeznaczonych trzeba z kandydatkami powtarzać najważniejsze prawdy wiary katolickiéj i obyczajności, biorąc za podstawę katechizmy i historye biblijne w szkołach używane, a prawdy te w serca i umysł kandydatek wpajać, objaśniając przy téj sposobności obrzędy i pobożne praktyki w kościele katolickim istniejące. Trzeba przytem kandydatkom dać informacyą, jak mają postępować przy powtarzaniu nauki religii, w jaki sposób przygotowywać uczennice na wykład tejże nauki, w ogólności mówiąc, jakim sposobem usiłowania katechety mogą wspierać i jakby sobie postąpiły, gdyby przypadkowo wykładem nauki religii same się zająć musiały. Obowiązkiem jest katechety, aby kandydatki kursu pedagogicznego obznajomił z temi podręcznemi i metodycznemi książkami treści religijnéj, które przez właściwy Ordynaryat biskupi są approbowane i których używanie w szkołach publicznych dozwolone jest przez Ministerstwo Wyznań i Oświecenia.

§ 14.

Przy wykładzie nauki pedagogii i *dydaktyki*, co się z pomocą przepisanéj książki metodycznéj dziać powinno, należy obierać co najważniejsze osobliwie młodzież żeńską obchodzące prawidła wychowania fizycznego, duchowego, religijnego i moralnego, tudzież estetycznego kształcenia i takowe stósownemi przykładami objaśniać. Przy tem trzeba kandydatkom podać skazówki, według których duchowe zdolności młodzieży dobrze poznawać i oceniać, ustawiczne oddziaływanie pomiędzy domem a szkołą zachodzące, tudzież stósunki szkole ludowéj w ogólności, a szkole panieńskiéj w szczególności właściwe, pojmować mają. Należy wskazać kandydatkom, w jaki sposób powinna być z pożytkiem młodzieży udzielana nauka w szkołach panieńskich różnéj kategoryi, do których i szkoły dla tak zwanych wyższych stanów urządzone, należą; jakie będzie stósowne zatrudnienie dla uczennic początkujących, a jakie dla tych, które w naukach daléj postąpiły; jaka ma być karność szkolna, ażeby i na udoskonalenie obyczajów wpływała

i była zastósowaną dla młodzieży żeńskiéj; na jakiej drodze u rodziców i gmin trwałą życzliwość szkole zjednać a pilną frekwencyą do szkoły osiągnąć można. W szczególności potrzeba kandydatki pouczyć, jak należy umysł uczennic w sposób z prawidłami natury zgodny uszlachetniać i wychowywać je w prawdziwéj pobożności i bojaźni Bożéj a nakłaniać do skromności, zamiłowania porządku i schludności, do usłużności i zgodliwości, do gospodarności i wiernego wypełniania obowiązków, do miłości ojczyzny i przywiązania ku Monarsze. Specyalna metodyka nie będzie jako osobny przedmiot naukowy traktowaną, lecz przy każdym przedmiocie naukowym z osobna trzeba kandydatkom jasno i zrozumiale z pomocą przepisanych książek szkolnych wyłuszczyć sposób ich użycia, okazując im, że każdy przedmiot domaga się odrębnéj naturze swéj odpowiedniéj metody.

§. 15.

Przy nauczaniu języków (§. 11. c.) trzeba się przedewszystkiem starać, aby kandydatki w czasie na powtórzenie przedmiotów naukowych (§. 9.) przeznaczonym, nabyły o ile można gruntownej znajomości tak niemieckiego, jak krajowego a względnie znajomości tego języka, który jest językiem wykładowym po szkołach panieńskich w kraju istniejących. Mianowicie wymaga się, aby się temi językami czysto, loicznie i zrozumiale wyrażały i koncepta w życiu codziennem się wydarzające bez błędu były w stanie ułożyć.

Potem powinny kandydatki być pouczone o istocie i porzytku metody wygłaszania i zgłoskowania, o należytem obchodzeniu się z elementarzem, tudzież z gramaty :ami i książkami do czytania w obu językach, które téż przy wykładzie pod ręką być powinny. Następnie kandydatkom należy pokazać, jako się przy udzielaniu nauki czytania zwolna postępować, a z czytaniem naukę pisowni, gramatyki i stylistyki łączyć powinno.

Szczególniéj téż z nauką poglądu trzeba kandydatki zapoznać, ucząc je zarazem sposobu wytwarzania wyobrażeń z młodzieżą. Do tego dostarczą materyału przepisane gramatyki i książki do czytania,

które połączone z dotyczącemi książkami metodycznemi, zawierają dość skazówek w téj mierze potrzebnych

§. 16.

Nauka rachunków ma obejmować rachowanie z pamięci i rachowanie cyframi. W rachunkach tych nietylko się same kandydatki ćwiczyć a wprawy i pewności w rachowaniu nabywać powinny, aby mogły z łatwością rozwięzywać rachunki w życiu codziennem się nasuwające; lecz powinny także poznać metodę, według któréj się udziela nauki rachunków w szkołach ludowych. Należy także czynić użytek z książek rachunkowych metodycznych i przyrządów na ten cel zgotowanych.

§. 17.

Nauka kaligrafii w zakładzie pedagogicznym ma ten cel, aby kandydatki same dla siebie nabyły wprawy do pięknego i wprawnego pisania i aby się nauczyły sposobu udzielania nauki kaligrafii w szkołach panieńskich.

§. 18.

Nauki rysunków udziela się na kursie pedagogicznym w małych rozmiarach i jedynie ze względu na te kandydatki które w tym przedmiocie już posiadają początkowe wiadomości. Znajomość rysunków o tyle jeszcze ma wartość dla kandydatek, o ile im do robót ręcznych kobiecych (do haftów i wzorków) jest potrzebną.

§. 19.

Nauka jeografii i historyi, fizyki i naturalnéj historyi nie ma miejsca osobnego pomiędzy przedmiotami naukowemi. Jednakże podczas czytania i objaśniania książek szkolnych, tudzież przy innéj dogodnéj sposobności należy kandydatkom wyłożyć lub przypomnieć, to co się tyczy stosunków krajowych, co w życiu praktycznem i w domowem powołaniu kobiety często jest przydatnem, lub téż, co dla szczególnéj wagi zasługuje na wzmiankę. Wiedzieć także powinny kandydatki, że pojęcia

i wiadomości tym sposobem nabyte obowiązane są zużytkować dla szkoły i na podstawie książek szkolnych wyjaśnić kiedyś dorywczo to, czego się dorywczo nauczyły. Tym sposobem obudza się w nich dążność do dalszéj pracy około własnego wykształcenia i kreśli się im droga, na któréj dojść mogą do należytego poznania tych stósunków, w których żyć i według posłannictwa swego działać będą mogły.

Ciąg dalszy nastąpi.

L. 85.

S.

Ignacy Schattel pomocnik przy głównéj parafialnéj żeńskiéj szkole na przedmieściu wiedeńskiém Altlerchenfeld został za zbrodnię uwiedzenia do nieczystości na karę więzienia zasądzony i do pełnienia obowiązków nauczycielskich tak w publicznych jakotéż i prywatnych Zakładach naukowych za nieudolnego na zawsze uznany.

O czem się na mocy Dekretu Wysokiego c. k. Ministerstwa Stanu z dnia 13. Stycznia b. r. do L. 114/C. U. odezwą W. c. k. Komisyi Namiestniczéj z dnia 5. Lutego b. r. do L. 1783 Konsystorzowi zakomunikowanego, Dozory Szkolne Dystryktowe, Dyrekcye Szkół głównych i Właścicieli pensyonatów prywatnych tak męskich jak żeńskich z tem ostrzeżeniem zawiadamia, aby rzeczonego Ignacego Schattla, gdyby się w naszych stronach zjawić miał, do żadnéj czynności nauczycielskiéj nie dopuszczali.

Z Konsystorza Jlnego Dyjec. Krak.

Kraków dnia 11. Lutego 1865.

ANTONI
Biskup Amatunt. i Wik. Apost. Krak.

X. Paweł Russek
Kanclerz.

Czcionkami Karola Budweisera w Krakowie.